

Palataan!

Suomea aikuisille

Minna Intke Hernández

OPETUSHALLITUS

NÄYTESIVUJA

SISÄLLYS

LUKU	LUKUTEKSTIT	RAKENTEET	LEHTITEKSTIT
1 KENEN KANSSA ASUT?	Suomessa nuoret itsenäistyvät aikaisin Mitä kieliä puhut?	Verbityyppi 1 Kysymyssanat Nukkua (kk → k)	Syntymäjärjestys vaikuttaa luonteeseen
2 UUSI NAAPURI	Hauska tavata! Lauran luona kylässä	Mitä? Ketä? Kuinka monta? Verbityyppi 2	Pianoa soittava naapuri
3 TYÖELÄMÄN TAPOJA	Melek etsii kesätyötä Hamid saa työtarjoituksen	Samaa ja eri mieltä Kuka? Kenen? E-loppuiset sanat	Ylityöt voivat vaarantaa terveyden
4 ERILAISIA VIESTEJÄ	Ota yhteyttä! Hamid ja antonio viestittelevät	Kenelle? Keneltä? -nen-loppuiset sanat Verbityypit 3 ja 4	Some-riippuvuus voi olla ongelma
5 TEHDÄÄN KAUPAT	Kaupassa töissä Mika ostaa osamaksulla	Verbityyppi 5 Kenellä?	Mistä ostat ruokasi?
6 RAHA-ASIOITA	Dilan haluaa lainata rahaa Antonion perheen kuukausimenot	Mitä tekisit, jos...?	Yhteiset ja omat rahat
7 MIKSI VEROJA MAKSETAAN?	Veroilmoitus Lauran verokortti	Kenet? Minkä? Tämä, tuo, se	Veroista on hyötyä
8 NAUTITAAN KULTTUURISTA	Abdulla menee kansalaisopistoon Sadepäivä	Kannattaa, täytyy, tarvitsee	Aki Kaurismäki vie suomalaisuutta maailmalle
9 LIIKUNTA JA PENKKIURHEILUA	Poikani pelaa jääkiekkoa Naisten pallokerho	-minen-muoto Pitää + mistä?, harrastaa + mitä?	Ampumahiihdossa Mäkäräiselle komea voitto
10 YRITYKSEN PERUSTAMINEN	Mikan toiminimi Hamid saa idean	Mitä tehdään? Mitä ei tehdä?	Malesiasta ravintolapäälliköksi Suomeen

LUKU	LUKUTEKSTIT	RAKENTEET	LEHTITEKSTIT
11 KIRJASTO PALVELEE	Lounaalla kirjaston kahvilassa Lukusalissa on työrauha	Mihin? Missä? Mistä?	Mielipidekirjoituksia
12 TARVITSETKO APUA?	Dilan tekee vapaaehtoistyötä Saiman koti on palvelutalossa	Ketä kiinnostaa? On tehnyt	Palvelutalo saa uusia asukkaita
13 MENNEITÄ AIKOJA	Yhteinen kahvihetki Saima kertoo elämästään	Tapahtui aiemmin Tietää, käydä	Ilmainen kouluruoka Suomeen vuonna 1943
14 KOULUTUS JA TULEVAISUUS	Muistoja koulusta Dilanin suunnitelmat	Mitä tehtiin? Mitä ei tehty? Yksi, kaikki + t-monikko	Ammatti ja työpaikka oppisopimus-koulutuksella
15 ÄÄNESTÄMINEN KANNATTAA	Vaalilupauksia Äänestämällä voi vaikuttaa	Ei tehnyt	Suomen suurimmat puolueet esittelyssä
16 MITÄ LAKI MÄÄRÄÄ?	Hamid tekee rikosilmoituksen Pitääkö sääntöjä noudattaa?	Vertailu	Tavoitteena turvallisempi koulumatka
17 LÄHDETÄÄN MÖKILLE	Viikonloppu mökillä Grillaamassa	-maan/mään-muoto	Ruoka ei ole yksityisasia
18 JUHLITAAN YHDESSÄ	Tupaantuliaiset Dilan ja makutuomarit	Yksi, paljon	Pukeutuminen arjessa ja juhlassa
19 HYVINVOINTI JA TERVEYS	Hamid käy päivystyksessä Noidannuoli	Tulkaa! Älkää tulko! Tee! Älä tee!	Milloin nauroit viimeksi vedet silmissä?
20 MONENLAISIA ARVOJA	Mitä sinä arvostat? Erilaisia mielipiteitä	Milloin?	Pohjoismaat ovat entistä tasa-arvoisempia

ESIPUHE

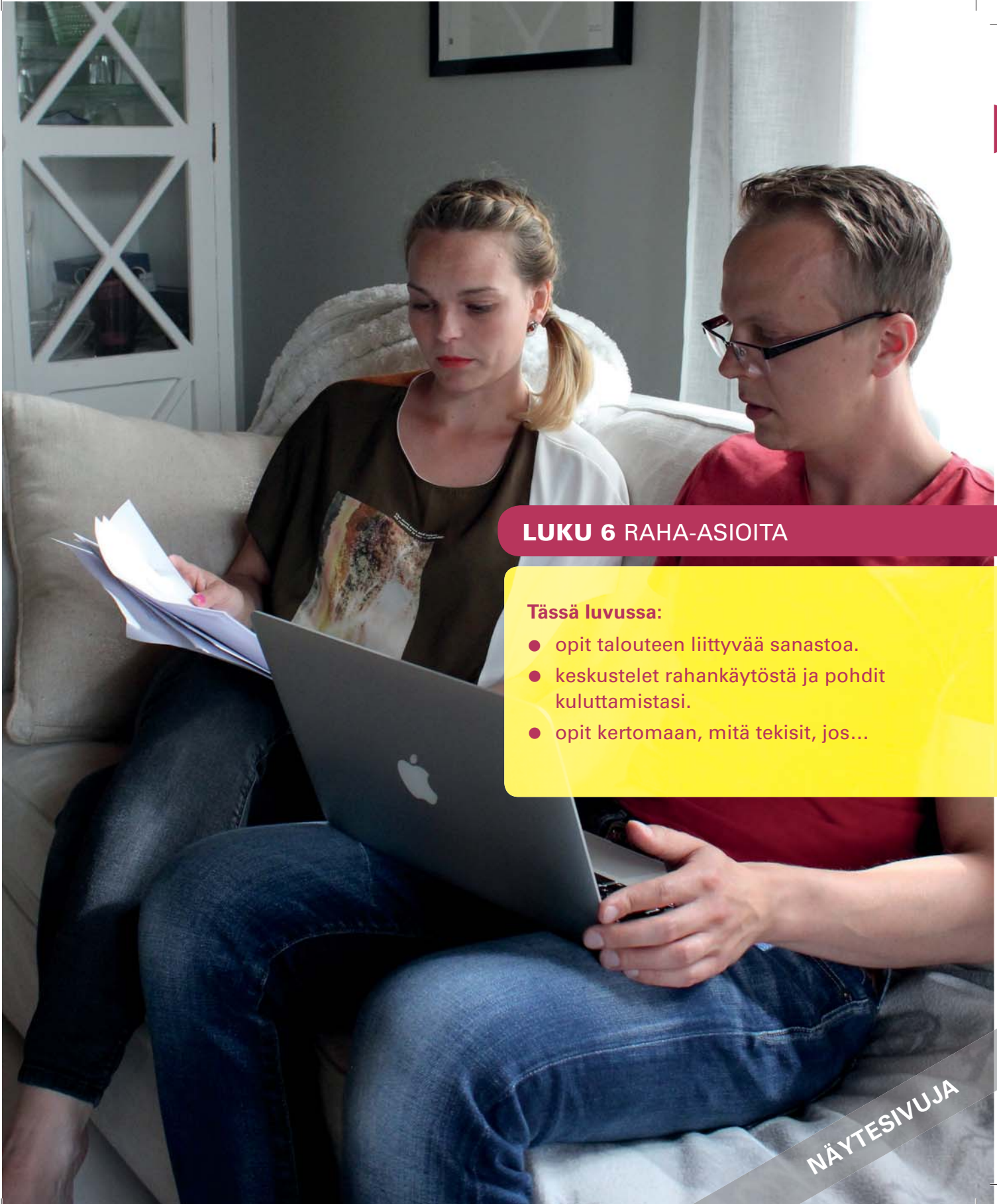
Palataan!-oppikirjan pedagogiikan taustalla on dialoginen ja käytännönläheinen näkemys kielestä: Kielenkäyttäjän ei tarvitse ensin opiskella täydellisesti rakenteita käyttääkseen kieltä, vaan lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen aloitetaan heti. Kieli on tarkoitettu kommunikaation välineeksi, ja kieliopilliset rakenteet ja sanasto nousevat tarkasteltaviksi niiden konteksteista. Kielioppi-rakenteiden tehtävä on tukea kommunikaatiota eikä olla itsetarkoitus.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suomen kielen oppimiseen kommunikatiivisin menetelmin ja aikuisten elämään liittyviä aiheita käsitellen. Tavoitteena on suunnata katse pois kirjasta ja luokasta oikeaa maailmaa ja elämää kohti. Lukuihin on valittu aiheita, joita opiskelijat voivat laajentaa myös oppituntien ulkopuolella esimerkiksi erilaisten toiminnallisten harjoitusten avulla.

Kuten *Päivää!*-kirjassakin, *Palataan!*-kirjassa hyödynnetään aikuisten kerryttämiä kokemuksia ja taitoja. Taustalla on ajatus siitä, että kaikille kielenkäyttäjille tarjotaan tasa-arvoinen lähtökohta. Kirjan teksteissä ja harjoituksissa ei käytetä ainoastaan yksinkertaistettuja rakenteita ja sanastoa, vaan tekstit on tarkoituksella tehty mahdollisimman aidonoloisiksi, jotta ne toimisivat siltana oppikirjan ja aitojen kielenkäyttötilanteiden välillä.

Oppikirja sisältää 20 lukua, jotka koostuvat lukuteksteistä, monipuolisista kuuntelu-, kirjoitus- ja keskustelutehtävistä sekä kunkin luvun päättävästä lehtitekstistä. Lukuteksteissä seikkailevista hahmoista monet ovat maahanmuuttajataustaisia, ja he ovat saaneet innoituk-sensa todellisuudessa olemassa olevista henkilöistä. Erilaisten henkilöhahmojen avulla pyritään välittämään Suomesta kuvaa moninaisena ja siksi arvokkaana yhteiskuntana.

Minna Intke Hernández

LUKU 6 RAHA-ASIOITA

Tässä luvussa:

- opit talouteen liittyvää sanastoa.
- keskustelelet rahankäytöstä ja pohdit kuluttamistasi.
- opit kertomaan, mitä tekisit, jos...

NÄYTESIVUJA

tulot, menot, säästää, kuluttaa, lainata

1. Kuuntele, mitä Laura kertoo raha-asioistaan, ja vastaa kysymyksiin.

- Mitä Lauran äiti sanoo rahankäytöstä?
- Mitä Laura sanoo säästämisestä?
- Mitä Lauralle tapahtui viime kesänä?

2. Keskustele parisi kanssa. Perustele vastauksesi.

- Mikä on sinulle tärkeintä: terveys, raha vai rakkaus? Miksi?
- Tuoko raha onnea?
- Mihin käytät rahaa?
- Tuhlaatko paljon? Mihin?
- Säästätkö? Mihin?
- Jos saat yhtäkkiä 100 euroa, säästätkö vai tuhlaatko sen?

3. Lue ja kuuntele, mitä Dilan, Melek ja Laura puhuvat rahasta, ja vastaa kysymyksiin.**DILAN HALUAA LAINATA RAHAA**

Dilan haluaa ostaa uudet kengät, mutta hänellä ei ole rahaa. Hän pyytää, että Melek lainaa hänelle rahaa.

Dilan: Voisitko lainata minulle rahaa, Melek?

Melek: Laura, mitä mieltä sinä olet? Pitäisikö minun lainata Dilanille rahaa, koska hän haluaa nyt heti uudet kengät?

Laura: Dilan, tarvitsetko sinä ne kengät juuri nyt? Etkö voi säästää ensin?

Dilan: Ne ovat nyt alennuksessa ja todella hienot!

Melek: Mutta sinulla on jo paljon kenkiä. Minusta sinun pitäisi oppia säästämään ja tuhlaata vähemmän.

Laura: Minä olen samaa mieltä Melekin kanssa. Jos et tarvitse niitä kenkiä nyt, voit säästää ensin.

Melek: Et voi tuhlaata koko ajan.

Dilan: Minusta te ajattelette liian paljon rahaa. Minä haluan nauttia elämästä ja ostaa, mitä haluan.

Laura: Niin, mutta sitten sinulle käy niin kuin nyt ja sinulla ei ole enää rahaa...

- Mikä Dilanin ongelma on?
- Mitä mieltä Melek on Dilanin tilanteesta?
- Mitä mieltä Laura on asiasta?

4. Yhdistä sanoihin oikea selitys.

käyttötili •	• Raha, jonka pankki ottaa maksuna antamastaan lainasta.
laina •	• Laina, jonka voit saada, kun haluat ostaa asunnon.
korko •	• Tili, jolle säästetään rahaa. Tililtä ei nosteta rahaa päivittäiseen käyttöön.
säästötili •	• Tili, josta maksetaan laskut ja josta nostetaan rahaa päivittäiseen käyttöön.
asuntolaina •	• Rahasumma, joka sinun täytyy myöhemmin maksaa takaisin.

5. Keskustele parisi kanssa.

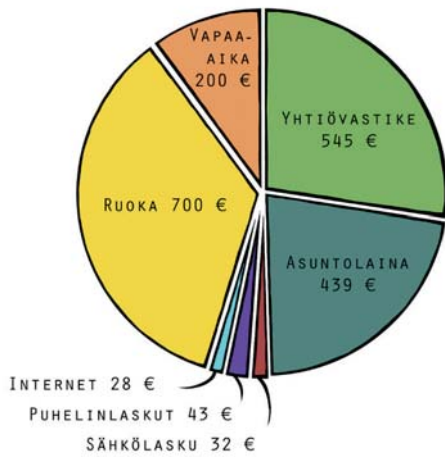
- Mihin käytät rahaa joka päivä?
- Mihin käytät rahaa joka viikko?
- Mihin käytät rahaa joka kuukausi?
- Onko sinulla aina mukana käteistä? Kuinka paljon?
- Maksatko usein kortilla vai maksatko mieluummin käteisellä?

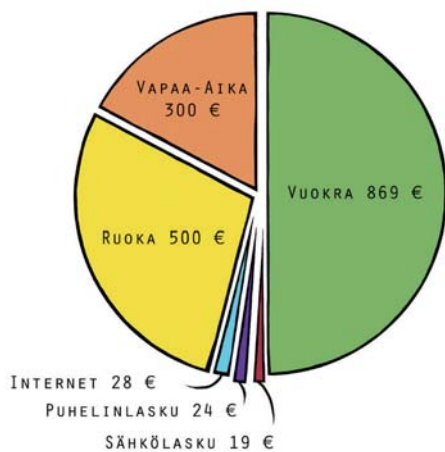
6. Vertaile Mikan ja Antonion kuukausimenoja parisi kanssa.

- Kumman asuminen maksaa enemmän?
- Paljonko Antonion perhe käyttää rahaa ruokaan kuukaudessa?
- Paljonko Mika käyttää rahaa ruokaan kuukaudessa?
- Miksi Mika käyttää yksin ruokaan melkein yhtä paljon rahaa kuin Antonion koko perhe?
- Paljonko Mika ja Antonion perhe käyttävät rahaa vapaa-aikaan kuukaudessa?

Antonion menot kuukaudessa (kaksi aikuista ja kaksi lasta)

Mikan menot kuukaudessa (yksi aikuinen)

7. **Kuuntele, mitä Mika kertoo kuukausimenoistaan. Täydennä puuttuvat kohdat kuulemasi perusteella.**

Minulla kuluu asumiseen yhteensä vähän yli _____ euroa kuussa.

_____ sisältyy vuokraan.

Puhelinlasku ja internetlasku ovat _____.

Muut menot vaihtelevat. Ruokaan minulla kuluu aika paljon rahaa, koska ostan

_____. Se on aika kallista.

_____ melko paljon rahaa myös vapaa-aikaan.

Käyn elokuvissa, konserteissa ja ravintoloissa ystäväni kanssa. Käyn myös yksityisellä

kuntosalilla, jonka _____ kuussa on korkea.

En _____ rahaa. Asun yksin ja päätän itse,

kuinka paljon rahaa käytän ja mihin asioihin haluan kuluttaa rahani.

8. **Lue ja kuuntele, mitä Antonio kertoo perheensä kuukausimenoista, ja vastaa kysymyksiin.**

ANTONION PERHEEN KUUKAUSIMENOT

Meidän yhtiövastikkeemme on 545 euroa, ja asuntolainaa maksamme 439 euroa kuussa. Sähkölasku on noin 32 euroa kuussa, joten meidän asumisemme maksaa yhteensä hieman yli 1 000 euroa kuussa.

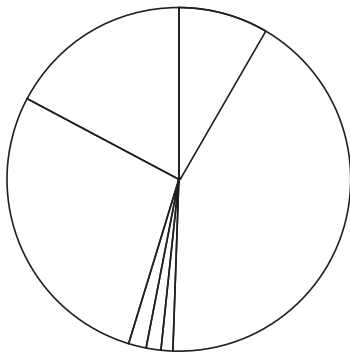
Teemme itse kaikki ruoat kotona, koska se on halvempaa. Emme osta valmisruokaa. Minä leivon leivät itse ja valmistan isoja ruoka-annoksia, joita voi pakastaa.

Vapaa-aikana teemme paljon asioita, jotka eivät maksa mitään. Käymme usein kävelyllä tai metsäretkillä. Menemme usein myös kirjastoon ja ilmaisiin tapahtumiin. Vapaa-ajalla meillä kuluu eniten rahaa uimahalliin. Joskus käymme myös elokuvissa, mutta todella harvoin.

Yritämme säästää koko ajan pahan päivän varalle. Koskaan ei tiedä, mitä tapahtuu ja milloin tarvitaan ylimääräistä rahaa.

- Kuinka paljon Antonion perheen asumiskulut kuukaudessa ovat?
- Miten Antonion perhe säästää ruokakuluissa?
- Mitä Antonio kertoo perheensä vapaa-ajan menoista?
- Antonio kertoo, että he säästävät pahan päivän varalle. Mitä se tarkoittaa?

9. **Arvioi omat kuukausimenosi.**

vuokra _____

ruoka _____

vapaa-aika _____

muut menot _____

puhelinlasku _____

internet _____

sähkölasku _____

10. Keskustele parisi kanssa. Perustele vastauksesi.

- Onko Suomi mielestäsi kallis maa? Miksi?
- Onko elämä Suomessa kalliimpaa kuin muissa maissa? Missä? Miksi?
- Onko Suomessa paljon ihmisiä, joilla on liian vähän rahaa?
- Onko Suomessa iso ero köyhien ja rikkaiden välillä?

11. Pohdi parisi kanssa, oletteko rehellisiä.

Mitä tekisit, jos...

löytäisit bussista 20 euroa?

- Veisit sen bussikuskille.
- Pitäisit sen itselläsi.

kaupassa myyjä antaisi sinulle liikaa vaihtorahaa?

- Sanoisit sen hänelle.
- Et sanoisi mitään.

löytäisit uimahallin pukuhuoneen penkiltä ihanan paidan.

- Ottaisit sen mukaasi.
- Jättäisit sen penkille.

olisit kirpputorilla myymässä ja huomaisit, että myymäsi tavara on rikkinäinen?

- Et myisi rikkinäistä tavaraa.
- Et kertoisi ostajalle, että tavara on rikki, ja myisit sen hänelle.

12. Yhdistä sopivat lauseet toisiinsa.

- Jos veroja ei olisi olemassa,
- Jos Hamidin pitäisi maksaa paljon jäännösveroa eli jos hän saisi mätkyt,
- Jos Mika saisi ison pankkilainan,
- Jos Antonio saisi 150 euroa veronpalautusta,

- hän ei voisi tuhlata yhtään ylimääräistä.
- hän voisi ostaa auton ja maksaa sen myöhemmin.
- kaikista palveluista pitäisi maksaa.
- hän ostaisi uuden takin ja kengät.

MITÄ TEKISIT, JOS...?

sanoa → he sanovat → sano- + **isi** →
 minä sanoisin me sanoisimme
 sinä sanoisit te sanoisitte
 hän sanoisi he sanoisivat

Opettele ulkoa:

käydä →		olla →	
minä kävisin	me kävisimme	minä olisin	me olisimme
sinä kävisit	te kävisitte	sinä olisit	te olisitte
hän kävisi	he kävisivät	hän olisi	he olisivat

13. Täydennä verbit oikeassa muodossa. Kysy sitten kysymykset pariltasi.

Asuisitko (asua, sinä) kaksi vuotta autiosaarella, jos saisit 500 000 euroa?

_____ (ajaa, sinä) pääsi kaljuksi, jos saisit 500 euroa?

_____ (nukkua, sinä) viikon ulkona, jos saisit 200 euroa?

Jos verbin lopussa on kaksi samaa vokaalia, toinen katoaa:

pelata → he pelaavat → pelaa- + **isi** →
 minä pelaisin me pelaisimme
 sinä pelaisit te pelaisitte
 hän pelaisi he pelaisivat

_____ (tiskata, sinä) ravintolassa, jos saisit syödä ilmaiseksi?

Jos verbin lopussa on kirjaimet uo tai yö, kirjaimet u ja y katoavat:

syödä → he syövät → syö- + **isi** →
 minä söisin me söisimme
 sinä söisit te söisitte
 hän söisi he söisivät

_____ (juoda, sinä) kuravettä, jos saisit 20 euroa?

Jos verbin lopussa on e- tai i-kirjain, e ja i katoavat:

lukea → he lukevat → luke- + isi →	
minä lukisin	me lukisimme
sinä lukisit	te lukisitte
hän lukisi	he lukisivat

_____ (suudella, sinä) sammakkoa, jos saisit 50 euroa?

_____ (työskennellä, sinä), jos

_____ (voittaa, sinä) lotossa jättipotin?

14. Mitä tekisit jos...

- löytäisit taskustasi 20 euroa?
- sinulla olisi miljoona euroa rahaa?
- voisit ostaa asunnon mistä tahansa?
- ystäväsi pyytäisi sinulta lainaan 100 euroa?
- naapurisi oven edessä olisi 50 euron seteli?
- ostaisit kirpputorilta takin ja kotona löytäisit sen taskusta 100 euroa?

15. Yhdistä sanomisiin sopiva vastaus.

Olisi kiva mennä elokuviin.	•	Katso vielä uudestaan. Jos et löydä sitä, sinun pitää soittaa pankkiin ja sulkea kortti.
Hei apua, en löydä pankkikorttiani mistään!	•	Miksipä ei. Minä saan huomenna palkan, joten se sopii hyvin.
Haluaisitko mennä viikonloppuna ravintolaan syömään?	•	Voisimme mieluummin syödä kotona ja säästää vähän. Ensi kuussa meillä on se Tallinnan-matka.

16. Lue uutinen ja merkitse, ovatko väitteet oikein vai väärin.

Yhteiset ja omat rahat

Moni ajattelee, että jos saisi enemmän palkkaa, olisi varmasti onnellisempi. Rahan määrä ei kuitenkaan aina tuo onnea, vaan se voi myös aiheuttaa riitoja. Parisuhteessa raha-asiat ovat yleinen riitojen syy.

Kun parisuhteessa molemmilla on erilaiset tavat kuluttaa rahaa, riitoja syntyy helposti. Siksi rahasta ja sen käytöstä on hyvä puhua, kun pariskunta muuttaa yhteen.

Joillakin pariskunnilla on yhteinen tili, johon molemmilla on pankki- ja luottokortti. Toiset taas haluavat säilyttää omat tilinsä ja maksaa itse omat maksunsa. Yhteiset menot puolitetaan tai jaetaan sopimuksen mukaan.

Kun **Riikka Ahlström** ja **Pekka Herranen** muuttivat yhteen asumaan, he avasivat yhteisen tilin. He päättivät, mitä kuluja he maksavat yhteiseltä tililtä ja kuinka paljon kumpikin laittaa sinne rahaa. Molemmilla on myös omat käyttötilit.

Ahlströmillä ja Herrasella on yhteisen käyttötilin lisäksi säästötili, jolle he siirtävät joka kuukausi rahaa. Säästötilille he säästävät rahaa tulevaisuutta varten.

Sekä Ahlström että Herranen suosittelevat rahasta keskustelemista. ”Yksi tapa ei sovi kaikille, mutta me olemme tyytyväisiä tähän ratkaisuun.” ■

- Parisuhteessa raha takaa onnen.
- Parisuhteessa rahan käytöstä kannattaa keskustella.
- Tavallisesti pariskunnat jakavat kaikki menonsa ja tulonsa.
- Ahlströmillä ja Herrasella on kummallakin omat rahat.
- Ahlströmillä ja Herrasella on useampi pankkitili, joiden käytöstä he ovat yhdessä sopineet.
- Ahlström ja Herranen ovat löytäneet toimivan tavan käyttää rahaa.

•/• ✓

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

17. Keskustele ryhmäsi kanssa.

- Olisitko onnellisempi, jos sinulla olisi enemmän rahaa?
- Aiheuttaako raha mielestäsi riitoja?
- Onko mielestäsi hyvä, että parisuhteessa on kummallakin omat rahat?
- Onko mielestäsi hyvä, että perheessä kaikki rahat ovat yhteiset?

